

Toelichting Vragen Bedrijfseffectentoets

GERAAKTE DOELGROEP

1. Voor hoeveel bedrijven en welke categorieën bedrijven worden bedrijfseffecten verwacht?

Het verdient aanbeveling voor de beantwoording van deze vraag aan te haken bij de Standaard BedrijfsIndeling van het CBS.

Indien regeldrukkosten zullen gelden voor een specifieke branche of voor enkele categorieën bedrijven, kunt u gebruik maken van Standaard BedrijfsIndeling van het CBS (SBI2008, SBI), de indeling van economische activiteiten, beschikbaar in meerdere detailniveaus. Er is een interactief programma, de typeermodule, beschikbaar om de codes van de Standaard Bedrijfsindeling (SBI 2018)¹ op te zoeken: <http://sbi.cbs.nl>. Per SBI of per groep van SBI's kan het aantal bedrijven bepaald worden in de online Statline database van het CBS:

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/> .

Indien regeldrukkosten zullen gelden voor een specifieke bedrijfsgrootte of voor een specifieke rechtsvorm, is informatie daarover ook goed te selecteren in de genoemde online Statline database van het CBS.

Op deze site (<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/>) kunt u relevante tabellen selecteren via: "thema's", "bedrijven" en "bedrijvendemografie" en dan kiezen uit "bedrijven" of "vestigingen". Bij "bedrijven" kunt u vervolgens bij de "bedrijfstak" uw relevante SBI (van alleen eerste tot vijfde digit) selecteren voor de detailinformatie over deze SBI, of informatie vinden bijvoorbeeld per bedrijfsgrootte of per een specifieke rechtsvorm (kies bij periode "1e kwartaal 2017"). De informatie per SBI, groep van SBI's, groep van grootteklassen en rechtsvorm op de peildatum (1-1-2017) is te vinden via de link:

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81588NED/table?dl=4638>

Vanwege de veelheid van beschikbare informatie is het van belang goed te bepalen welke selectie toegepast dient te worden. Op de Statline site (<https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/opendata/databank-cbs-statline-als-open-data/statline-app>) staan informatieve demofilmmpjes om daarmee aan de slag te gaan.

Indien de ontwerpregelgeving zal gelden voor alle bedrijven in Nederland, kunt u uitgaan van de volgende standaard-verdeling (CBS-cijfers 2017, gebaseerd op 1.587.250 actieve ondernemingen):

Type bedrijf	Percentage	Aantal
ZZP'ers	78 %	1.238.055
Micro-ondernemingen: 2-9 werknemers	17,9 %	284.117,75
Kleinbedrijf: 10 – 49 werknemers	3,2 %	50.792
Middenbedrijf: 50 - 249 werknemers	0,7 %	11.110,75
Grootbedrijf: >250 werknemers	0,2 %	3.174,5
Totaal per 1-1-2017	100%	1.587.250

¹ Meer achtergrondinformatie over de SBI 2008 is te vinden in:

<https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/classificaties/activiteiten/sbi-2008-standaard-bedrijfsindeling-2008>

REGELDRUKEFFECTEN

Wat zijn regeldrukeffecten?

Regeldrukeffecten zijn de investeringen en inspanningen die bedrijven en burgers moeten verrichten om zich aan wet- en regelgeving van de rijksoverheid te houden.

Om haar publieke belangen te kunnen waarborgen, legt de overheid onder andere aan het bedrijfsleven en burgers verplichtingen op tot het verschaffen van informatie (informatieverplichtingen) en daarnaast verplichtingen tot het doen of nalaten van handelingen of gedragingen (inhoudelijke verplichtingen). Hier kunnen kosten uit voortvloeien. Deze kosten kunnen op grond van wet- en regelgeving toe- of afnemen.

Het belang van het kwantificeren van regeldrukeffecten

Regeldrukkosten hebben een negatieve invloed op het ondernemingsklimaat en soms ook op het vertrouwen in de overheid. Het is dan ook van belang dat de kosten om te voldoen aan inhoudelijke verplichtingen en informatieverplichtingen worden beperkt tot het absoluut noodzakelijke.

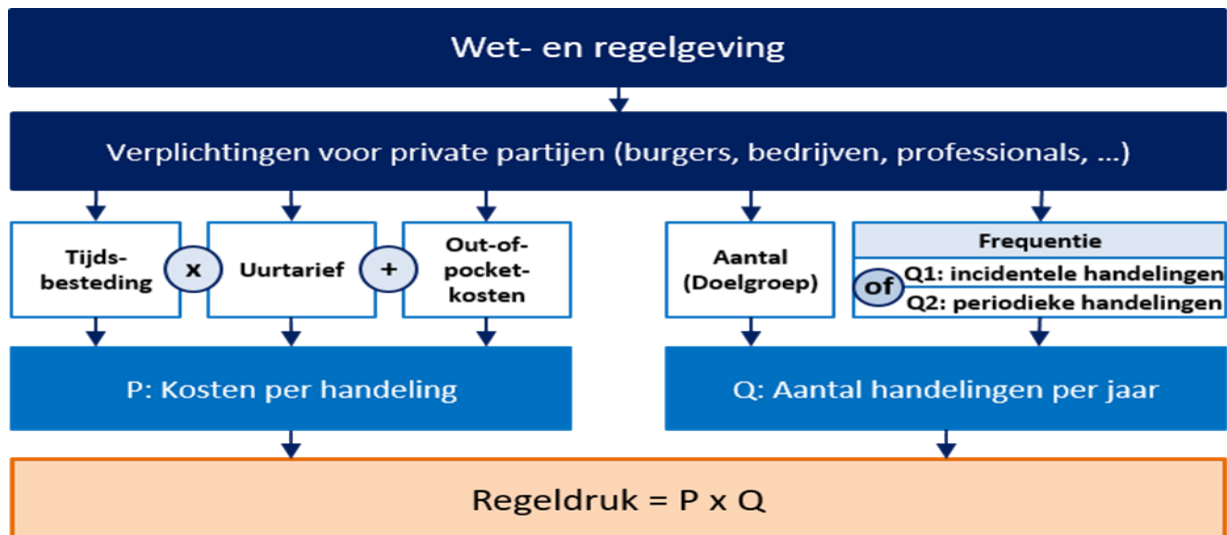
De Aanwijzingen voor de regelgeving schrijven voor dat de lasten voor bedrijven, burgers en instellingen in de toelichting op wet- en regelgeving worden verantwoord. Dit gebeurt bij voorkeur zo veel mogelijk kwantitatief (in euro's). Dat maakt de omvang van de effecten inzichtelijk en verschaft objectieve informatie voor een juiste afweging van kosten en baten. Bovendien maakt kwantificering een goede vergelijking mogelijk tussen beleidsopties (waaronder de "nuloptie": geen gewijzigd beleid). De mate waarin kwantificering mogelijk is, hangt af van de beschikbaarheid van gegevens. Er kan voor de kwantificering van de regeldrukeffecten een extern bureau worden ingehuurd.

In de volgende vragen met toelichting wordt nader ingegaan op de regeldrukkosten. Voor diepgaande informatie over het fenomeen regeldruk en hoe het gekwantificeerd moet worden kunt u het ['handboek regeldruk'](#) raadplegen.

2. Welke gevolgen heeft de ontwerpregelgeving voor de regeldruk (informatieverplichtingen aan de overheid en/of inhoudelijke verplichtingen) voor bedrijven (stijgingen en dalingen)?

Om de regeldrukkosten te kunnen berekenen is het Standaard Kosten Model (SKM) ontwikkeld. Deze meetmethodiek is uniform van opzet en is daarom toepasbaar binnen de gehele overheid. Het SKM stelt de ondernemer/burger centraal. Het gaat na welke stappen/handelingen hij moet maken om de verplichtingen na te kunnen leven, en hoeveel tijd en welke uitgaven hiermee gepaard gaan. Om meer inzicht te krijgen in de kosten van voorgenomen wet- en regelgeving worden deze gescreend op inhoudelijke en informatieverplichtingen. Om aan een bepaalde verplichting te kunnen voldoen moet een ondernemer verschillende handelingen verrichten (bijvoorbeeld het uitvoeren van een extra controle of het verzamelen van informatie, het verwerken van informatie, etc.). Die handelingen vereisen daarmee enerzijds een besteding van tijd en geld (tarief). Ook kunnen sommige handelingen leiden tot out of pocket kosten (uitgaven). Anderzijds moeten de activiteiten met een zekere frequentie plaatsvinden (één keer per jaar, één keer in x jaar of meerdere keren per jaar) en geldt de wettelijke regeling voor een bepaalde doelgroep.

Voor de berekening van de regeldrukkosten dienen de variabelen die ten grondslag liggen aan een handeling vermenigvuldigd te worden. Daarbij gaat het om de vijf variabelen: *tijd, tarief, out of pocket kosten, frequentie en omvang doelgroep*. Het schema hieronder vat het samen.

De optelsom van de regeldrukkosten van de verschillende handelingen als gevolg van een verplichting geeft de regeldrukkosten van een betreffende verplichting. De optelsom van de regeldrukkosten van de verschillende verplichtingen die ten grondslag liggen aan een wettelijke regeling geeft een totaaloverzicht van de regeldrukkosten van de betreffende wet- of regelgeving. Bij het berekenen van de regeldrukkosten wordt (behalve bij subsidies en vergunningen) uitgegaan van volledige naleving.

Bij het in kaart brengen van de regeldrukeffecten dient specifiek aandacht te worden besteed aan de gevolgen voor het MKB. Indien de verwachting is dat nieuwe regelgeving tot omvangrijke regeldrukeffecten leidt voor het MKB – dient het verantwoordelijke departement zo vroeg mogelijk in het wetgevingstraject in gesprek gaat met MKB-ondernemers. Deze MKB-toets krijgt in de praktijk de vorm van een panelgesprek met individuele MKB-ondernemers. De MKB-ondernemers worden via VNO-NCW / MKB-Nederland benaderd voor deelname aan het panel-gesprek. Vooraf ontvangen zij informatie met een beschrijving van o.a. het maatschappelijke probleem en de voorgestane oplossingsrichting daarvoor. Zij geven in het gesprek hun oordeel over aspecten als uitvoerbaarheid, werkbaarheid en de te verwachten regeldruk en doen waar mogelijk suggesties voor een alternatieve invulling, die voor het MKB beter uitpakt. De resultaten van de toets moeten vervolgens worden opgenomen in de toelichting op de regelgeving.

Voor verdere informatie over regeldrukkosten, definities, te hanteren uurtarieven, uitzonderingen, wat wel en niet mee te nemen etcetera, kunt u het ['handboek regeldruk'](#) raadplegen.

3. In het geval van implementatie van EU-regelgeving: is gekozen voor lastenluwe implementatie, zonder "nationale koppen" en met optimaal gebruik van "kanbepalingen"?

Wat en waarom

Een groot deel van de Nederlandse wet- en regelgeving komt voort uit "Brussel". Normstelling op Europees niveau is voornamelijk bedoeld om harmonisatie in de interne markt te verkrijgen. Indien op EU-niveau afspraken worden gemaakt over Europese regels die op nationaal niveau moeten worden geïmplementeerd, is de kabinetslijn dat deze regels in de Nederlandse wet- en regelgeving worden omgezet op een wijze die voor bedrijven de minst mogelijke regeldruk oplevert, dus het meest "lastenluw". Het idee achter lastenluwe implementatie is dat het Nederlandse bedrijfsleven niet in een nadelige concurrentiepositie wordt gebracht ten opzichte van gelijksoortige bedrijven in andere Europese lidstaten. Lastenluwe implementatie betekent dat Nederland geen strengere eisen ("nationale koppen") stelt dan strikt noodzakelijk op grond van de Europese afspraken. Bij lastenluwe implementatie gaat het ook om het maximaal gebruik maken van eventuele verlichtende vrijstellingsopties die een richtlijn biedt en het achterwege laten van implementatie van belastende onderdelen die facultatief zijn.

Motivering en analyse

Indien niet op de meest lastenluwe wijze wordt geïmplementeerd moet hier een zwaarwegende reden voor zijn en moet dit gemotiveerd worden in de BET en in de memorie van toelichting bij de implementatiewetgeving.

In de BET moeten ook de "meerkosten" voor Nederlandse bedrijven worden aangegeven als gevolg van de keuze voor de niet meest lastenluwe variant. Als het goed is zijn deze kosten al meegenomen bij vraag 2. Bij niet-lastenluwe implementatie verdient het aanbeveling om na te gaan hoe de implementatie van de betreffende regelgeving in andere lidstaten vorm krijgt. Nederland hoeft niet altijd zelf het wiel uit te vinden en kan eventueel zijn voordeel doen door 'best practices' van andere lidstaten in overweging te nemen.

INNOVATIE-EFFECTEN

4. Welke gevolgen heeft de ontwerpregelgeving voor de innovatieruimte, innovatiebereidheid en innovatiecapaciteit van bedrijven?

Wat en waarom

Innovatie bevordert economische groei en kan ook bijdragen aan andere maatschappelijke doelen. Denk aan energiezuinige auto's. De ontwikkelingen op technologisch gebied, met name de ICT-ontwikkelingen, gaan steeds sneller en hebben een toenemende impact op de economie en de maatschappij. De overheid moet hiermee rekening houden bij het maken van beleid en wetgeving, om zodoende op verantwoorde wijze de economische en maatschappelijke kansen te (laten) benutten die innovatie biedt. De vraag over innovatie-effecten in de Bedrijfseffectentoets helpt om daar over na te denken en de gevolgen voor innovatie mee te wegen bij de voorbereiding van regelgeving.

Duiding en afbakening begrip 'innovatie'

De rijksoverheid verstaat onder innovatie "het komen tot nieuwe of sterk verbeterde producten, processen of diensten en administratieve, organisatorische of marketinginnovatie" (Tweede Kamer, vergaderjaar 2014-2015, 30 991, nr. 14). Ook het CBS en het Rathenau Instituut werken met deze definitie.

Binnen het begrip innovatie kan er onderscheid worden gemaakt tussen technologische innovatie en niet-technologische innovatie. Vernieuwing van een product of productieproces valt onder technologische innovatie, niet-technologische innovatie is vernieuwing van marketing- of organisatieprocessen binnen een bedrijf (zie CBS, ICT, Kennis en Economie 2015 p. 235). Beide vormen van innovatie hebben effect op de productiviteit van bedrijven en hangen vaak sterk met elkaar samen. In het geval van productinnovaties voor eindgebruikers zoals smartphones kunnen producenten hogere marges halen dan met oude mobiele telefoons. Bij producten die andere bedrijven gebruiken voor procesvernieuwing ligt het complexer; innovaties zoals productierobots leiden pas tot grote productiviteitswinst als managers hun organisatie hebben ingericht op het nieuwe productieproces. Ook nieuwe digitale diensten brengen pas winst als managers de distributie en marketing daarop herzien en mensen vaardigheden bij (laten) leren om daarmee om te gaan. Regelgeving die er bijvoorbeeld voor zorgt dat managers hun personeel minder makkelijk van de ene functie op de andere kunnen inzetten, zou zodoende technologische én niet-technologische innovatie bij bedrijven kunnen belemmeren. Een ander voorbeeld is regelgeving die de mogelijkheden tot data-verzameling en -analyse beperkt (bijvoorbeeld om veiligheidsredenen of privacy); dit maakt het voor bedrijven minder aantrekkelijk om te investeren in innovaties met sensortechnologie en verdienmodellen op basis van big data.

Effecten van wet- en regelgeving op innovatie

De overheid kan via wet- en regelgeving bedoeld of onbedoeld innovatieprocessen beïnvloeden. Wet- en regelgeving kan positief of negatief voor innovatie zijn, zij kan innovatie stimuleren of afremmen. In algemene zin draagt wet- en regelgeving bij aan vertrouwen en zekerheid bij bedrijven, waardoor investeringen in innovaties worden gestimuleerd. Ook kan wet- en regelgeving innovatie stimuleren door de inventiviteit te prikkelen om op efficiënte en effectieve wijze te voldoen aan de normering, mits de regelgeving dan wel enige ruimte laat om daar op een innovatieve manier aan te voldoen en niet met specifieke voorschriften alles helemaal "dichtregelt". Daarnaast kan wet- en regelgeving de noodzakelijke randvoorwaarden creëren voor

innovaties (denk bijvoorbeeld aan het bevorderen van kennismigratie of de regulering van de omgang met data).

Wet- en regelgeving kan ook innovatie hinderen. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer de regelgeving achterloopt op de stand van de techniek en wanneer nieuwe innovatieve verschijnselen nog niet zijn geregeld of toegestaan. Verouderde en/of heel specifieke regelgeving, waarbij precies wordt voorgeschreven hoe aan een bepaalde norm moet worden voldaan, kan de markttoetreding van nieuwe producten, diensten of verdienmodellen hinderen. Minder specifieke regels laten daarentegen ruimte voor de (eerdere) toepassing van nieuwe concepten en nieuwe technieken. Maar daar zit ook een grens aan: te vage regelgeving kan de innovatie afremmen doordat bedrijven niet goed weten "waar ze aan toe zijn" en of hun innovatie uiteindelijk zal worden toegestaan.

Inschatting (consultatie) en afweging van het belang van innovatie

Vanwege de mogelijke (uiteenlopende) effecten op innovatie is het van belang om bij het maken of wijzigen van wet- en regelgeving na te denken over de rol die innovatie speelt of kan gaan spelen in de sectoren die met de ontwerpregelgeving te maken krijgen. Welke innovatieontwikkelingen zijn te voorzien? Welke behoefte aan innovatie is er? Hoe wenselijk zijn bepaalde innovatieontwikkelingen?

Het is zeker niet altijd eenvoudig om te voorzien welke innovaties er allemaal gaan plaatsvinden. Het kan daartoe zeer behulpzaam zijn om in de beleidsvormende fase bedrijven en onderzoeksinstellingen te consulteren die hier inzicht in kunnen geven. Denk daarbij vooral ook aan het raadplegen van mogelijke nieuwkomers c.q. innovatoren die een rol in de betreffende sector(en) kunnen gaan spelen. Dat helpt om een beter/completer beeld te vormen van de toekomstige ontwikkelingen en van het krachtenveld rond innovatieve ontwikkelingen. Voor een inventarisatie van betrokken spelers en hun belangen kun je het instrument [krachtenveldanalyse](#) uit het IAK gebruiken.

Voor de analyse kan het ook helpen om te beseffen dat technologische/ICT-ontwikkelingen die al in andere sectoren worden onderzocht of toegepast ook een rol zouden kunnen gaan spelen in de sector(en) waar de ontwerpregelgeving betrekking op heeft. Denk bijvoorbeeld aan de brede en disruptieve opmars van ICT-platforms, die met handige apps vraag en aanbod bij elkaar brengen en door gebruik van de ICT snelle opschaling mogelijk maken. Of denk aan de opmars van big data.

Als je door middel van consultatie van de marktpartijen een inschatting hebt gemaakt van de rol die innovatie kan spelen in het desbetreffende beleidsveld, maak dan vervolgens een afweging tussen het belang van innovatie en andere (publieke) belangen waarvoor de wetgeving dient. Immers, hoewel innovatie economisch en maatschappelijk zeer van belang kan zijn, betekent het niet dat innovatieruimte altijd voorop staat; andere belangen zoals veiligheid en rechtszekerheid kunnen in sommige gevallen voorgaan. Als hoeder van het algemeen belang dient de overheid er uiteraard steeds op toe te zien dat recht wordt gedaan aan alle publieke belangen. Steeds moet dus worden bezien hoe het belang van marktinnovatie zich verhoudt tot andere belangen en waarden. Het kan overigens best zo zijn dat het belang van innovatie sommige andere relevante belangen niet in de weg zit en dat innovatie juist kan bijdragen aan die andere belangen.

Instrumenten om wetgeving toekomstbestendiger en innovatievriendelijker te maken

Als is vastgesteld dat innovatie van belang is en maatschappelijk wenselijk is in de sector(en) waar de ontwerpregelgeving op ziet, dan kan hier 'preventief' en anticiperend ruimte voor worden gecreëerd binnen de ontwerpregelgeving. Op die manier kan de wet- en regelgeving toekomstige innovaties makkelijker accommoderen zodra ze zich voordoen en wordt ze toekomstbestendiger en innovatievriendelijker. Er zijn verschillende manieren om dit te instrumenteren. Hieronder worden de belangrijkste modaliteiten om wetgeving toekomstbestendiger en innovatievriendelijker te maken heel kort aangegeven. Meer informatie is te vinden in het Integraal Afwegingskader (IAK) onder de categorie [Beleidsinstrumenten – Regels die innovatie bevorderen of ruimte laten voor de uitvoering](#).

Daar zijn per instrument handige aanwijzingen te vinden over de specifieke kenmerken en aandachtspunten voor een geslaagde toepassing.

Techniekneutrale normen

Met het stellen van techniekneutrale normen beperkt de wetgever zich tot functionele beginselen en normen (het 'waarom' en het 'wat') en gaat zij niet in op welke techniek daarbij wordt gebruikt. Op die manier is de wet- en regelgeving bestand tegen snel veranderende technieken.

Doelregelgeving

Bij doelregelgeving worden alleen de (concrete) doelen in wetgeving vastgelegd. De manier van uitvoering wordt daarentegen niet gereguleerd (er zijn geen "middelvoorschriften").

Doelregelgeving is een nuttig instrument indien doelen objectiveerbaar en meetbaar zijn en gevolgen en risico's goed zijn in te schatten en aanvaardbaar zijn. Zorgplichten zijn een bijzondere vorm van doelregelgeving, waarbij het resultaat niet kan worden gekwantificeerd en er dus geen resultaatverplichting is maar een inspanningsverplichting.

Right to challenge / gelijkwaardigheidsbeginsel

Een [right to challenge](#) geeft burgers en bedrijven de wettelijke mogelijkheid om op een eigen wijze doelen van een wettelijke regeling of andere publieke belangen die boven die doelen uitstijgen te realiseren. Right to challenge kan worden ingezet om een alternatief mogelijk te maken voor het volgen van middelvoorschriften. Degenen voor wie de regels gelden kunnen dan zelf voor de "veilige weg" kiezen van het middelvoorschrift of voor een innovatieve eigen weg. De gelijkwaardigheid van de oplossingen of het andere belang dat wordt gediend, moet voldoende aangetoond worden en moet dus getoetst worden (bijv. door een technische commissie of door de toezichthouder), waarna de desbetreffende minister een ontheffing of vrijstelling geeft.

Experimenteren / Experimenteerbepaling

Experimenteren kan een uitkomst bieden bij een situatie met veel onzekerheid over de mogelijke gevolgen van nieuwe regels. Door een experimenteerbepaling op te nemen in de wet, kan de overheid in dit soort situaties in een tijdelijke en gecontroleerde setting een voorgenomen aanpassing van regelgeving uittesten, voordat deze voor de hele doelgroep wordt ingevoerd.

Best beschikbare techniek

Bij de toepassing van het principe van 'best beschikbare techniek' wordt de sector gedwongen zich te vernieuwen zodra een nieuwe (best beschikbare) techniek tot stand komt. De "best beschikbare technieken" zijn de meest doeltreffende technieken om de nadelige gevolgen, bijvoorbeeld voor het milieu als gevolg van bedrijfsmatige activiteiten, te voorkomen. Wat de techniek is, is niet dwingend voorgeschreven, maar dát de overheid aanstuurt op de best beschikbare techniek is wel erg dwingend. Innovatie wordt zo als het ware "afgedwongen".

Delegatie

Als de wens bestaat om wel precieze regels te stellen, maar die dan wel sneller aan te kunnen passen, dan kan delegatie een oplossing zijn. Bij de keuze welke elementen in de wet zelf moeten worden geregeld en voor welke elementen delegatie naar lagere regelgeving is toegestaan, is het 'primaat van de wetgever' het richtsnoer. Eén en ander is geregeld in de Aanwijzingen voor de regelgeving (Ar 26).

[Evaluatiebepalingen](#) en [horizonbepalingen](#)

Deze zorgen ervoor dat regelgeving tijdig moet worden geëvalueerd/herzien of automatisch vervalt.

Onderlinge samenhang en afweging instrumenten

- Alle instrumenten zijn met name geschikt als beleidsvelden gereguleerd moeten worden waarin dynamiek speelt als gevolg van snelle technologische en/of maatschappelijke ontwikkelingen.
- De keuze welk instrument of welke combinatie van instrumenten in te zetten moet afhangen van de context van het desbetreffende beleidsveld en is dus altijd maatwerk. Aandachtspunten daarbij zijn de marktbehoefte en maatschappelijke wenselijkheid voor het geven van ruimte, de mate waarin 'het veld' kan omgaan met deze ruimte, de risicobereidheid van de overheid en organisatorische aspecten aan de kant van de overheid m.b.t. toezicht en handhaving.

- Het is zeer van belang is om de afweging van de in te zetten instrumenten te maken samen met de instanties die de regelgeving uiteindelijk zullen moeten uitvoeren en handhaven.
- Het ligt in de rede de afweging van de concrete instrumenten te starten met de vraag of volstaan kan worden met doelregulering. Dat is namelijk de meest "straightforward" manier om innovatieruimte in wetgeving te creëren (zie voor de nuances de factsheet in het IAK).
- Indien doelregulering niet mogelijk of wenselijk blijkt en er toch bepaalde middelvoorschriften nodig of wenselijk zijn, dan is het verstandig om deze techniekneutraal te formuleren.
- Ook kan bij de noodzaak/wenselijkheid van middelvoorschriften het 'right to challenge' uitkomst bieden, indien de verwachting is dat er behoefte in de samenleving bestaat om op een andere manier aan het doel van de regelgeving te voldoen dan via het volgen van de middelvoorschriften.
- Experimenteeruimte is een optie in gevallen dat de overheid zelf een andere soort regels wil kunnen uitproberen, bijvoorbeeld omdat door technologische ontwikkelingen een nieuw wetgevend kader gewenst is maar de effecten nog ongewis zijn.

MARKTEFFECTEN

De Markteffectentoets maakt onderdeel uit van de Bedrijfseffectentoets. De Markteffectentoets is verplicht bij een voorgenomen aanpassing van regelgeving die ingrijpt op de werking van de markt. Gedacht kan onder meer worden aan het invoeren van maximumtarieven, het beperken van het aantal aanbieders of privatiseringen. De onderstaande vragen 6 en 7 moeten in ieder geval worden beantwoord wanneer er sprake is van:

- (Niet meer) verplichten om bepaalde publieke diensten openbaar aan te besteden.
- Opheffen/invoeren wettelijke begrenzing aan het aantal aanbieders.
- Opheffen/invoeren wettelijke beperking op de rechtsvorm.
- Opheffen/invoeren van een vast tarief, minimumtarief of maximumtarief.
- Verplichte horizontale of verticale eigendomssplitsing voor bedrijven in een sector.
- Vergroten/verkleinen van de mate van budgetverantwoordelijkheid bij gebruikers.

Met onderstaande vragen worden de verwachte gevolgen van de ontwerpregelgeving in kaart gebracht voor de kwaliteit, toegankelijkheid, doelmatigheid en de sociaal-economische effecten.

5. Wat zijn de gevolgen van de ontwerpregelgeving voor de werking van de markt?

Wat en waarom

Publieke regels kunnen, onbedoeld of bedoeld, diep ingrijpen in het marktproces. Regelgeving kan concurrentie belemmeren of beperken, en/of hoge regeldrukkosten voor het bedrijfsleven opleveren. Anderzijds kan onvoldoende ingekaderde marktwerking negatieve gevolgen hebben voor aspecten van de dienstverlening. Dergelijke effecten kunnen de economie verstoren en de welvaart beperken. Een goede waakzaamheid voor de effecten van nieuwe regelgeving op de werking van de markt is derhalve geboden.

Wijze van beantwoording

Beantwoording op basis van kwantitatieve analyse heeft de nadrukkelijke voorkeur boven kwalitatieve inschattingen:

- De uiteenzetting over huidige en beoogde / te verwachten marktstructuur dient op basis van kwantitatieve uiteenzettingen en grondig beargumenteerde analyse te geschieden. Bijvoorbeeld hoeveel bedrijven werkzaam zijn in de desbetreffende delen van het bedrijfsleven, hoeveel daarvan door de regelgeving worden getroffen of naar verwachting zullen gaan profiteren, hoeveel nieuwe toetreders te verwachten zijn.
- De uiteenzetting over marktgedragingen in de huidige situatie dient op basis van kwantitatieve uiteenzettingen en grondig beargumenteerde analyse te geschieden. Verwachtingen ten aanzien van veranderingen daarin dienen zoveel mogelijk op basis van ervaringen (vanuit andere sectoren, of vanuit het buitenland) te worden beargumenteerd.
- De huidige en verwachte resultaten op kwaliteit, toegankelijkheid en doelmatigheid dienen expliciet te worden gemaakt. Er moeten meetbare indicatoren voor deze doelvariabelen

worden aangemerkt, met een nulmeting en verwachte prestaties (tijdspecifiek en kwantitatief).

In zijn algemeenheid geldt dat, wanneer de regelgeving een beperkende uitwerking heeft op de marktwerking, u aandacht zult moeten besteden aan alternatieven die de marktwerking in mindere mate beperken. Dat biedt namelijk inzicht in de mate waarin de inbreuken van de (uiteindelijk voorgestelde) regelgeving op de marktwerking noodzakelijk zijn om het beoogde doel te bereiken.

6. Wat zijn de sociaaleconomische effecten van ontwerpregelgeving; met name de verwachte ontwikkelingen op werkgelegenheid en arbeidsvoorwaardenontwikkeling?

Wat en waarom

De directe of indirecte gevolgen voor bijvoorbeeld werkgelegenheid en arbeidsvoorwaarden vormen een belangrijke categorie (neven)effecten van regelgeving. Indien ontwerpregelgeving tot positieve of negatieve sociaaleconomische effecten leidt, is inzicht hierin belangrijk om de evenredigheid van die regelgeving te beoordelen. Met 'sociaaleconomische effecten' worden in dit verband de gevolgen bedoeld voor bijvoorbeeld werkgelegenheid, arbeidsvoorwaarden, maar ook voor import en export. *Wijze van beantwoording* Hoe gedetailleerd en gekwantificeerd u de sociaaleconomische gevolgen in kaart brengt, is sterk afhankelijk van de reikwijdte en zwaarte van de ontwerpregelgeving. Indien u omvangrijke sociaaleconomische gevolgen verwacht, is een goed onderbouwde kwantificering nodig. Bij marktwerkingsvoorstellen (voor afbakening: zie toelichting bij vraag 6) zult u een goed onderbouwde, kwantitatief beargumenteerde uiteenzetting moeten maken over de huidige situatie in de sector op het gebied van werkgelegenheid en arbeidsvoorwaardenontwikkeling. Over de verwachte ontwikkeling daarvan zult u een goed beargumenteerde uiteenzetting dienen te geven. Daarbij zijn buitenlandse voorbeelden wenselijk. In andere gevallen kunt u volstaan met een kwalitatieve beschrijving van effecten en een uitleg van de veronderstellingen die daaraan ten grondslag liggen.

Korte, middellange en lange termijn

Het kan bij de beschrijving van de sociaaleconomische effecten van belang zijn een onderscheid te maken tussen de korte (een tot twee jaar), middellange (drie tot zeven jaar) en lange termijn (acht jaar of langer). Immers, regelgeving die op korte termijn tot concurrentienadelen leidt, bijvoorbeeld omdat de Nederlandse regelgeving stringenter is dan in het buitenland, kan als die stringenter regelgeving later ook in het buitenland gaat gelden, op langere termijn concurrentievoordelen opleveren. Ook het omgekeerde is denkbaar: regelgeving die pas op langere termijn concurrentienadelen oplevert. Bijvoorbeeld wanneer de ontwerpregelgeving van toepassing is op bedrijfscategorieën die momenteel niet aan buitenlandse concurrentie onderhevig zijn, maar die dat op termijn als gevolg van de toenemende internationalisering wel zullen zijn.

OVERIGE BEDRIJFSEFFECTEN

7. Welke andersoortige kosten en baten voor bedrijven worden op grond van deze ontwerpregelgeving voorzien?

Wat en waarom

Wet- en regelgeving kan naast regeldrukeffecten ook andere belangrijke effecten op bedrijven hebben die niet onder de regeldrukdefinities vallen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan verbodsbepalingen of de opheffing daarvan, omzetsdervingen of omzetsstijgingen. Als er bijvoorbeeld een algeheel verbod wordt ingesteld op een bepaalde activiteit, dan leidt dit in principe niet tot regeldrukkosten maar wel tot omzetsderving voor bedrijven die zich met deze activiteit bezig hielden. Het is van belang om ook zulke overige bedrijfseffecten in kaart te brengen, bij voorkeur ook weer zo veel mogelijk kwantitatief, zodat bij de afweging van de betreffende regelgeving ook deze effecten kunnen worden meegewogen.

Financiële kosten zoals belastingen, leges, premies en retributies vallen, als directe verplichtingen om een geldbedrag over te maken aan de overheid, buiten de definitie van regeldruk en moeten dus ook worden verantwoord onder deze rubriek 'overige bedrijfseffecten'.

Vergunningen

Indien een verbod op een activiteit samengaat met het instellen van een vergunningenregime, dan valt dit in de sfeer van administratieve lasten: vergunningaanvragen brengen immers administratieve lasten met zich mee. Een vergunning is een beschikking op een aanvraag, die toestaat voorgenomen activiteiten te verrichten die in de wet- of regelgeving verboden zijn. De benaming kan verschillen: ook een aanwijzing, certificaat, concessie, erkenning, goedkeuring, inschrijving, machtiging, melding, ontheffing, registratie, toelating, toestemming, verklaring of vrijstelling kan onder deze definitie van vergunning vallen. De vergunning kan een belangrijk instrument zijn om publieke belangen te beschermen. Het biedt de overheid de mogelijkheid om waar nodig risicovolle maatschappelijke activiteiten aan voorafgaande beoordeling te onderwerpen. Echter, het verkrijgen van vergunningen kost de ondernemers veel aandacht, tijd en geld. Die lasten moeten zo klein mogelijk blijven. Daarom dient alle voorgenomen regelgeving waarin vergunningenstelsels zitten, getoetst te worden op nut en noodzaak. Is die regelgeving echt nodig? Is het per sé onvermijdelijk dat de overheid de voorgenomen activiteiten vooraf beoordeelt? En - indien een vergunning niet gemist kan worden - hoe wordt het vergunningstelsel zo eenvoudig mogelijk ingericht? Voor meer informatie en hulp kunt u het [Toetsingskader uit het Advies van de Taskforce Vereenvoudiging Vergunningen](#) gebruiken.